

TINERII EXCLUȘI DIN EDUCAȚIE ȘI OCUPARE

Mariana BUCIUCEANU-VRABIE, dr. în sociologie, conf.cercet.
CCD, INCE

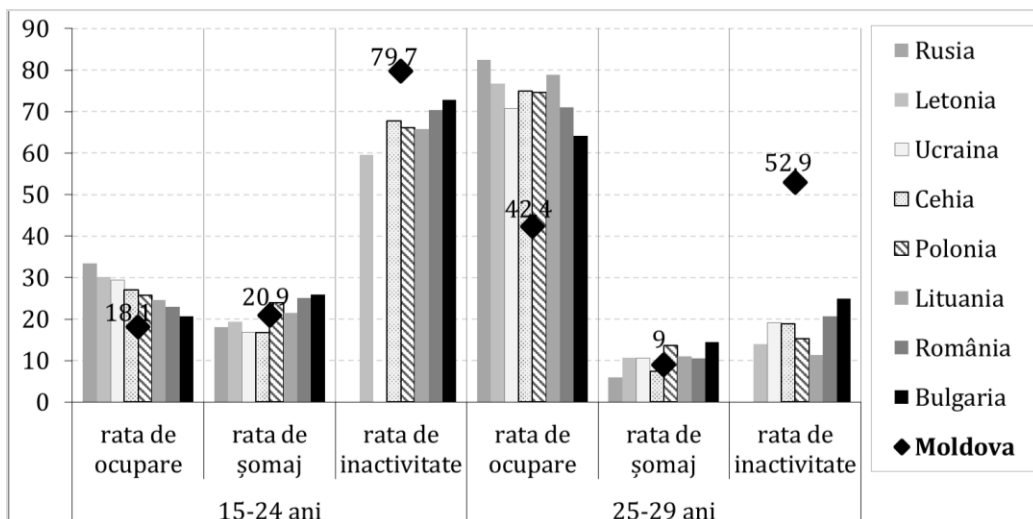
Summary. *The article aims to focus attention on the youth neither in employment nor in education or training, so called NEET youth. It examines the determinants of belonging to the NEET group in Republic of Moldova and particularities of this phenomenon. In addition, it assesses a comparative analysis of labour market indicators in Moldova and UE country and differences in the NEETs rates that seems to be practically twice higher for Moldova.*

Keywords: *youth, education, labour market, NEET.*

Integrarea tinerilor pe piața muncii e tot mai dificilă în prezent, iar în condițiile recesiunii economice perspectivele de angajare devin tot mai mici. Tinerii sunt de multe ori primii care ies și ultimii care intră pe piața muncii, deoarece trebuie să concureze cu persoane adulte, care au mai multă experiență de muncă în condițiile în care locurile de muncă pe care le poate oferi statul sunt puține. Pentru tineri, piața forței de muncă este semnificativ mai schimbătoare decât cea a angajaților maturi, iar șomajul tinerilor este de obicei mai sensibil la schimbările PIB-ului decât șomajul general.

Potrivit statisticilor regionale, în ultimul deceniu se atestă descreșterea indicatorilor ocupaționali în rândul tinerilor. Astfel, media ratei de ocupare a tinerilor în țările Europei Centrale și de Sud-Est (non UE) și țările CSI era mai mică cu circa 2p.p în 2014 (33,6%) față de anul 2008 (34,7%), iar în cazul țărilor UE și al țărilor cu economie dezvoltată - cu 4p.p. mai mică (39,5% față de 43,3%) [12].

În aspect comparativ cu țările vecine și unele țări din regiune, Moldova rămâne în urmă practic cu cea mai mică rată de ocupare în rândul tinerilor (18,1% pentru cei de 15-24 ani și 42,4% pentru cei de 25-29 ani) și mult inferioară mediilor înregistrate la nivel regional (*Fig.1*). În același timp, tinerii din Moldova prezintă cea mai înaltă rată de inactivitate (peste 66% în anul 2014 potrivit datelor internaționale) în raport cu țările comparate, depășind mai mult de două ori media pentru țările UE. Raportat la grupele de vârstă tânără, în Republica Moldova rata de inactivitate depășește 79% pentru tinerii de 15-24 ani și de circa 53% pentru cei de 25-29 ani. Menționăm potențialul deja format, în special al tinerilor în vârstă de 25-29 ani, iar printre principalele motive ale inactivității lor pot fi enumerate: lipsa oportunităților de angajare și migrația în masă, formarea profesională neadecvată exigențelor pieței muncii, perioada de așteptare pentru muncă sezonieră, sentimentul de descurajare cu perspectivele de a găsi de lucru, implicarea în treburile casnice, inclusiv de îngrijire a copilului (în special specific femeilor), nivelul înalt al decalajului de gen ș.a.

Fig.1. Indicatori ocupaționali în rândul tinerilor, în aspect comparativ, anii 2013/2014, %

Sursa: ILO, www.ilo.org/ilostat

Începând cu anii '90, cercetătorii ajung la concluzia că indicatorii tradiționali prin care se caracterizează forța de muncă și participarea în câmpul muncii, precum rata de activitate și cea de inactivitate, rata de ocupare și rata de șomaj (calculați în baza metodologiei OIM), nu prezintă date complete și adecvate pentru evaluarea situației în care se află tinerii pe piața muncii. Astfel, analizând doar indicatorii tradiționali [1; 2; 3]:

- nu se ține cont de variațiile/schimbările indicatorilor ocupaționali ai populației tinere, legate de trecerea frecventă de la starea economic activă la cea inactivă și invers, în special în condițiile economiei instabile;
- se șterge diferența considerabilă dintre tinerii inactivi dar aflați în procesul de studii și tinerii inactivi care nu studiază, din punctul de vedere al șanselor de angajare și al riscului de a fi plasat în categoria șomerilor, care sunt diferite pentru aceste două categorii de tineri;
- nu se ia în considerație individualizarea tot mai amplificată și diversificarea traiectoriilor de viață ale tinerilor în tranziția de la școală la studii și apoi de la studii la muncă.

Toate aceste probleme de analiză se exclud parțial printr-o abordare alternativă bazată pe conceptul excluziunii sociale, unde în vizor sunt puși tinerii care nici nu studiază și nici nu lucrează, fiind astfel supuși unui risc sporit de marginalizare, sărăcie și excluziune socială.

Savanții britanici sunt primii care au atras atenția asupra acestei categorii de tineri, la sfârșitul anilor '80, numind-o inițial "grupa Zero", iar mai târziu prin termenul NEET [4] (abreviată din engleză a expresiei "Not in Employment, Education or Training"). Ulterior, spre sfârșitul anilor 2000, termenul NEET este preluat de către organele internaționale specializate OIM, OECD, UE ș.a. și utilizat larg în rapoartele oficiale. Măsurarea și interpretarea ratei NEET a luat avânt odată

cu adoptarea acesteia ca indicator important a *Strategiei Europene de dezvoltare sustinabilă 2020* și a *Programului „Tinerii în mișcare”* din cadrul acestei Strategii [5]. Indicatorul NEET este folosit pentru a aborda vulnerabilitatea în rândul tinerilor, atingând problemele ce se referă la șomaj, abandon școlar timpuriu și descurajare pe piața forței de muncă.

Prin natura sa, indicatorul NEET măsoară mai adecvat potențialul candidaților tineri pentru piața muncii, decât indicatorii rata de șomaj și rata de inactivitate a tinerilor. Extinderea accentului de la șomaj la conceptul de NEET răspunde la necesitatea de a lua în considerare și tineri care au renunțat la căutarea de muncă sau care nu doresc să se alăture pe piața forței de muncă. Totodată, rata NEET este o măsură a nivelului de marginalizare și neangajament, precum și un indicator al dificultăților în asigurarea tinerilor cu locuri de muncă sigure. Acești tineri sunt expuși unui risc mai mare de excluziune socială, deoarece nici nu-și dezvoltă competențele prin studii și nici nu acumulează experiență prin angajarea în câmpul muncii.

Până în prezent nu există o definiție oficială internațională a conceptului NEET. Astfel:

– UE/Eurostat, OIM OECD și alte organizații au adoptat următoarea definiție a ratei NEET - *procentul populației unui grup anumit de vârstă și sex care nu este angajat și nu este implicat în educație sau formare profesională (reprofesionalizare sau alt tip de training)*.

– O versiune mai simplă a definiției NEET este utilizată de OIM (luând ca bază empirică studiile SWTS¹): *ponderea tinerilor șomeri non-studenți și a tinerilor inactivi non-studenți în totalul populației tinere*.

În anul 2010, banca de date Eurostat a adoptat un standard în definitivare a NEET pentru țările membre ale UE și a elaborat metodologia de calcul al ratei NEET. De obicei, la categoria NEET se atribuie tinerii în vârstă de 15-24 ani, care sunt șomeri sau economic inactivi și nu sunt implicați în nici o formă de instruire sau pregătire profesională, iar rata NEET se calculează ca ponderea tinerilor din categoria NEET în totalul populației tinere în vârstă de 15-24 ani [6]. În prezent, pentru o analiză mai detaliată, acest indicator se calculează pe sexe, grupe de vârstă (15-19 ani / 20-24 ani / 25-29 ani, precum și 15-29 ani²), nivel de studii și statutul pe piața muncii (șomeri NEET și inactivi NEET).

În literatura de specialitate se face distincție între definiția "strictă" (care include doar șomerii non-studenți) și definiția "largă" (inexactă, care include toți șomerii, inclusiv studenți). Experții susțin că aplicarea celei din urmă definiții este o eroare, iar calcularea numărului de tineri NEET și a ratei NEET conform acesteia duce, de regulă, la supraestimare [7]. Astfel, din studiile recente se constată, în cazul aplicării celei de-a doua definiție ("largă"), numărul de tineri NEET poate fi supraestimat cu mai mult de 10%, iar rata NEET - de la 1,4 la 6,5 puncte procentuale mai mult.

---

¹ Studiul *Tranziție de la școală la muncă* este realizat în peste 40 de țări.

² Extinderea grupelor de vârstă necesare pentru calcularea NEET este determinată de creșterea duratei de studii, în consecință, mulți tineri termină studiile la vârsta de 24 de ani și respectiv tranziția de la studii la muncă are loc după această vârstă.

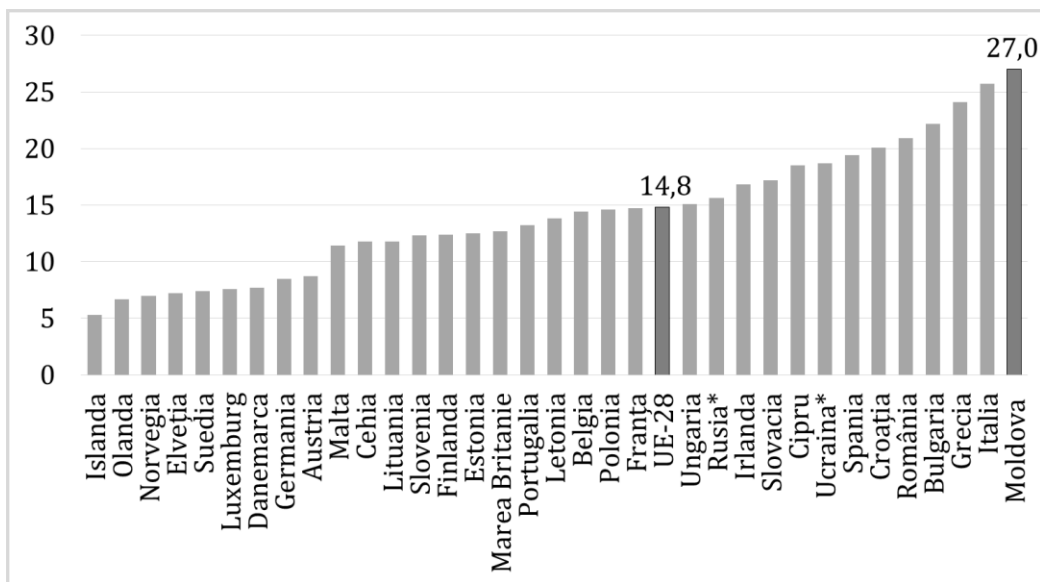
Deși rata NEET poate fi ușor calculată în baza studiilor empirice despre educație, training și angajare/relație cu piața muncii, aceasta este discutabilă în lipsa unei definiții unice a NEET preluată de către toate țările. Totodată, există anumite limite statistice. În cazul Republicii Moldova și în alte țări non-UE care nu participă la gama vastă de studii sociologice sistematice precum țările membre ale UE, deși ar putea fi extrase careva date din unele studii anuale (cum ar fi Bugetul Gospodăriilor Casnice (BGC) și Ancheta Forței de Muncă (AFM) reașizate de BNS), totuși datele detaliate cu privire la diverse variabile (nivel de studii, implicarea în studii/training, relația cu piața muncii ș.a) sunt inaccesibile pentru corelare și o analiză mai complexă. O altă problemă este estimarea numărului real al tinerilor prezenți în țară, precum și structura pe vârste ale acestora, ori o bună parte din tineri se află peste hotarele țării. Statistica oficială curentă [8] nu omite din calculele sale populația absentă din țară mai mult de un an calendaristic (conform standardelor internaționale) și, respectiv, o bună parte dintre indicatorii statistici cu privire la populație, inclusiv cei ocupaționali, sunt fie subestimați, fie supraestimați.

Astfel, calculată după datele statisticii oficiale³, rata NEET pentru tinerii de 15-29 ani din Republica Moldova se arată a fi extrem de mare – circa 40% în 2014, ceea ce presupune că practic fiecare al doilea tânăr din țară este în afara unei forme de instruire sau pregătire profesională, precum și în afara pieței muncii. Totuși, indicatorul este supraestimat din contul efectivului de tineri absent din țară, dar contabilizat ca prezent statistic. De altfel, o analiză mai detaliată arată că printre tinerii inactivi o categorie importantă o formează cei plecați peste hotare la lucru sau în căutare de lucru (30,4% în 2014), efectivul acestora fiind în creștere în ultimii ani. Raportat la totalul populației tinere (15-29 ani), se poate constata că peste 16% din tineri sunt migranți de muncă (în orașe – circa 11%, pe când în sate – peste 22%) [9].

Un argument ce atestă supraestimarea ratei NEET sunt datele studiului *Tranziția de la școală la muncă* (BNS, runda I - 2012/2013 și runda II - 2014/2015), întrucât exclude efectivul tinerilor aflați peste hotare mai mult de un an (potrivit estimărilor BNS). Calculată în baza rezultatelor acestui studiu, rata NEET (pentru tinerii de 15-29 ani) este de 1,4 ori mai mică (constituind circa 29% în baza studiului din 2012/2013 și 27% în 2014/2015), prezentând mult mai aproape situația reală din țară la acest capitol. Privită în aspect comparativ, constatăm, în Republica Moldova rata NEET în rândul tinerilor de 15-29 ani (circa 27% în 2014/2015) este totuși foarte înaltă, atât în raport cu țările vecine (România – 20,9%, Ucraina – 18,7%), cât și cu alte țări din regiune (*Fig.2*). Ponderea tinerilor NEET la noi în țară este mult peste media țărilor UE [10], ceea ce confirmă gradul sporit de vulnerabilitate și excluziune socială a tinerilor ca grup social. Printre țările membre ale UE, cele mai înalte rate NEET sunt înregistrate în Grecia (24,1%) și Italia (25,7%), iar cele mai mici în Islanda (5,3%) și Olanda (6,7%). În majoritatea țărilor UE, rata NEET prezintă o tendință de descreștere după ce a culminat în 2013, în urma recesiunii economice. Către anul 2015 rata NEET avea o medie de 14,8% în țările UE, pe când în 2013 aceasta constituia 15,9%.

---

³ Datele BNS în baza Anchetei Forței de Muncă, 2014.

Fig.2. Rata NEET în rândul tinerilor de 15-29 ani, anul 2015, %

Sursa: Banca de date Eurostat; Tranziția de la școală la muncă, 2014/2015 (studiu). BNS, Chișinău, 2015.

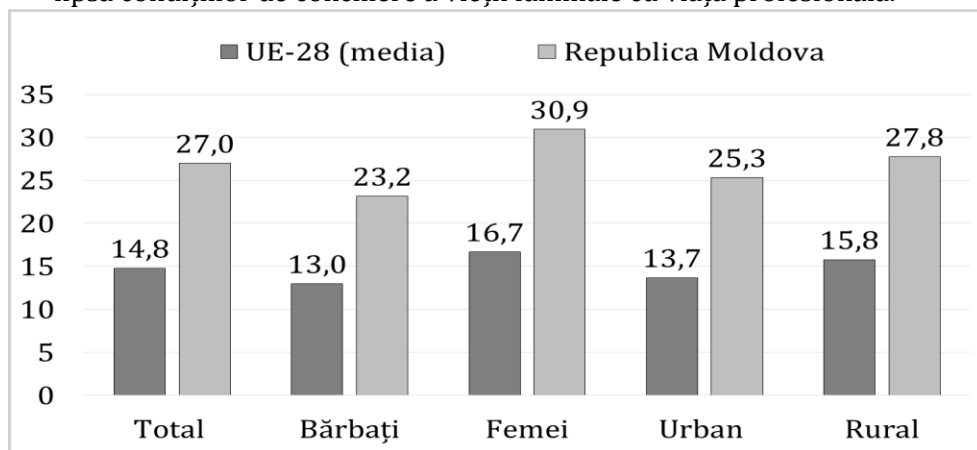
*datele sunt pentru anul 2012.

O analiză mai profundă a factorilor ce au dus la o rată NEET atât de înaltă în Republica Moldova, în raport cu alte țări, scoate în evidență aspecte puțin diferite de concluziile general întâlnite în studiile internaționale [7]. Părăsirea timpurie a școlii nu este un comportament specific tinerilor din Moldova, în ultimii ani valoarea acestui indicator fiind chiar în descreștere. O particularitate mult mai apropiată este însă descurajarea pe piața muncii, ca urmare a crizei economice și sociale din ultimii ani, veniturile mici care nu asigură un trai decent, inechitatea în câmpul muncii ș.a. Descurajați, neregăsindu-se pe piața internă a muncii, mulți tineri pleacă în afara țării la lucru sau în căutarea unui loc de muncă.

Vulnerabilitatea tinerilor în fața poziției NEET (nici în câmpul muncii, nici în studii) este mai evidentă pentru femei (circa 31%) și pentru tinerii din mediul rural (27,8%) (Fig.3). Decalajul semnificativ de gen al indicatorului NEET (circa 7p.p în defavoarea femeilor) accentuează lipsa oportunităților echitabile pentru femei de a se integra pe piața muncii, în pofida nivelului de studii mai înalt decât al bărbaților, și poate fi explicat prin mai mulți factori:

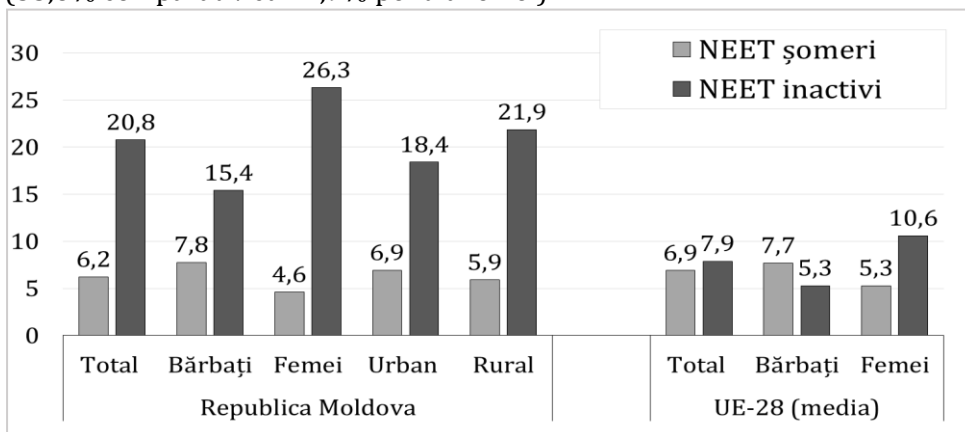
- stereotipurile și presiunea socială prin care se induce o importanță mai mare asupra rolului femeilor în cadrul familiei și rolul bărbaților la locul de muncă;
- consilierea și orientarea profesională a femeilor spre un areal relativ îngust de ocupații;
- problemele legate de piața forței de muncă, cum ar fi: angajatorii preferă să angajeze mai degrabă bărbați tineri decât femei tinere;
- femeile tinere se confruntă cu dificultăți de integrare atunci când revin la locul de muncă după concediul de îngrijire a copilului;

- femeile tinere sunt mai susceptibile de a avea locuri de muncă slab remunerate;
- lipsa condițiilor de conciliere a vieții familiale cu viața profesională.

Fig.3. Rata NEET tineri (15-29 ani) pe sexe și medii, în Republica Moldova și UE-28, %
 Sursa: calculat în baza datelor studiului *Tranziția de la școală la muncă*, 2015, BNS; Banca de date Eurostat.

Oscilațiile indicatorului NEET sunt influențate de dinamica celor două componente: *rata NEET șomeri* și *rata NEET inactivi*. Ponderea tinerilor inactivi în indicatorul NEET este, de regulă, mai mare (circa 77%) spre deosebire de cea a șomerilor. Deși, indiferent de sex și mediu de reședință, statutul de inactiv predomină printre tinerii NEET, totuși în cazul femeilor susceptibilitatea de a fi inactive în relația cu piața muncii este mai mare (85,1%, comparativ cu 66,4%, pentru bărbați), pe când în cazul bărbaților - de a se plasa în categoria șomerilor (33,6% comparativ cu 14,9% pentru femei).

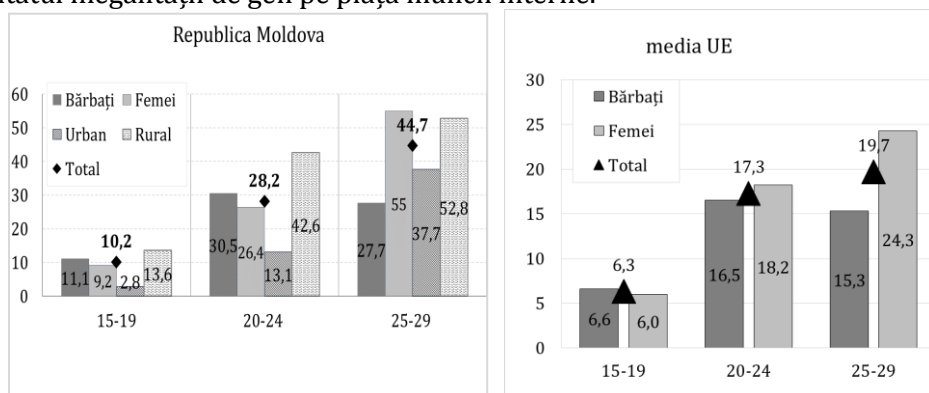

Fig.4. Rata NEET tineri (15-29 ani) după relația cu piața muncii, %

Sursa: calculat în baza datelor studiului *Tranziția de la școală la muncă*, 2015, BNS; Banca de date Eurostat.

Potrivit rezultatelor studiului *Tranziția de la școală la muncă* (BNS, 2015), rata NEET inactivi este de circa 21%, pe când rata NEET șomeri - de 6,2% (Fig.4). Decalajul pe sexe și medii diferă pentru acești doi indicatori: rata NEET inactivi are incidența mai înaltă în rândul femeilor (26,3%) și a tinerilor din mediul rural (circa 22%), pe când rata NEET șomeri este mai mare în rândul bărbaților (7,8%) și a tinerilor din mediul urban (6,9%). Această particularitate se explică prin faptul că printre tinerii de 15-29 ani, bărbații și tinerii din orașe într-un număr mai mare își înregistrează oficial statutul de șomer. Pentru comparație, în țările UE valoarea medie a ratei NEET inactivi este de circa 8%, iar a ratei NEET șomeri este de circa 7%. O diferență eminentă a indicatorului NEET pe sexe pentru țările UE față de cel din Republica Moldova este că în rândul bărbaților tineri rata NEET șomeri (7,7%) este superioară ratei NEET inactivi (5,3%).

Rata NEET excelează în rândul tinerilor odată cu creșterea vârstei, caracteristică specifică tuturor țărilor. Pentru fiecare grup de vârstă tânără Moldova depășește (practic de două ori) media UE (Fig.5). Potrivit calculelor, în Republica Moldova fiecare al doilea tânăr în vârstă de 25-29 ani (circa 45%) are statut NEET. Acest fapt poate fi explicat de proporția mai mare a tinerilor inactivi de această vârstă care pleacă la muncă în afara țării. Totodată, în această cohortă de vârstă femeile înregistrează cea mai înaltă rată NEET (55%), ca urmare și a numărului mare de tinere femei cu statut inactiv care în perioada respectivă se dedică responsabilităților familiale, în special creșterea și îngrijirea primului copil, dar și în rezultatul inegalității de gen pe piața muncii interne.

Fig.5. Rata NEET în rândul tinerilor, pe grupe de vârstă, sexe și medii, %

Sursa: *Tranziția de la școală la muncă*, 2014/2015 (studiu). BNS, Chișinău, 2015; Banca de date Eurostat.

Provocarea majoră pentru tinerii de 20-24 ani și 25-29 ani de a-și găsi un loc pe piața muncii interne este absența oportunităților. Astfel:

- rata NEET ridicată pentru tinerii 20-24 ani reflectă oportunitățile limitate de angajare pentru tinerii cu o calificare inferioară, inclusiv pentru cei care au abandonat învățământul superior și se confruntă cu obstacole în calea tranziției spre ocupare pe piața muncii;

– rata NEET, deosebit de mare pentru tinerii de 25-29 ani, sugerează că lipsa posibilităților de integrare în muncă afectează și tinerii absolvenți care încearcă să intre pe piața muncii.

Printre țările UE, cele mai înalte rate NEET pentru tinerii de 25-29 ani se înregistrează în Grecia (36,2%), Italia (33,5%), Bulgaria (26,5%), Spania (26%), România (25,3%), dar și în țări cu o economie mai stabilă, precum Franța (20%), Irlanda (21,4%).

Tinerii care nu sunt implicați nici în procesul de educație și nici în câmpul muncii (NEET) dețin, de regulă, un nivel inferior de studii. Astfel, în Republica Moldova, practic fiecare al doilea tânăr NEET (sau 45,8%) are studii gimnaziale, iar circa 30% - studii medii generale/liceale sau secundare. Totuși, o parte semnificativă dintre tinerii NEET sunt cu studii superioare (peste 15%), societatea fiind în pierdere de capital uman pregătit care nu se regăsește pe piața muncii interne în special, din lipsa oportunităților de angajare la un loc de muncă sigur și motivant financiar. O bună parte din tinerii NEET sunt sceptici față de posibilitatea (re)angajării în câmpul muncii, circa 1/3 dintre ei sunt descurajați, apreciind negativ perspectivele sale de viitor pe piața muncii din țară (Fig.6). Cei mai sceptici față de posibilitățile de integrare în câmpul muncii sunt bărbații (46,2%) și tinerii din mediul rural (circa 39%).

Tinerii NEET după nivelul de studii avut, %		Tinerii NEET care apreciază negativ perspectivele sale de viitor pe piața muncii, %	
primar/fără școală	0,9	Total	36,8
gimnazial	45,8	Bărbați	46,2
liceal/mediu general, secundar	29,6	Femei	31,2
mediu de specialitate	8,4	Urban	31,9
superior	15,3	Rural	38,8

Fig.6. Distribuția tinerilor NEET după nivelul de studii și nivelul de descurajare pe piața muncii, %

Sursa: *Tranziția de la școală la muncă, 2014/2015* (studiu). BNS, Chișinău, 2015.

Menționăm, pe lângă consecințele sociale, precum excluziune, discriminare, depravare, emigrare, fenomenul NEET în rândul tinerilor duce la costuri economice semnificative. Astfel, dacă în țările UE, unde rata NEET nu depășește media, se estimează o pierdere de circa 1,2% din PIB, iar în țările cu o rată NEET ce depășește 20% - peste 2% din PIB [11]. În Republica Moldova, unde ponderea tinerilor NEET depășește cu mult media țărilor UE, iar economia țării este într-o criză profundă, pierderile sunt substanțiale.

Studiile în domeniu (Dennett și Sasser Modestino, 2013) [12] constată că nu există o tendință ascendentă pe termen lung în creșterea ratei NEET în rândul tinerilor, totodată se atestă că în perioada recesiunii economice valoarea indicatorului NEET nu era mai mare față de cea de acum două decenii în urma. Totuși, în timp ce unele componente ale NEET se pot micșora odată cu redresarea

economică, diverse strategii de integrare pe piața muncii rămân necesare, precum încurajarea angajării șomerilor pe termen lung, participarea tinerilor inactivi "greu accesibili", inclusiv a tinerilor cu dizabilități.

În prezent, factorii de decizie din Uniunea Europeană remarcă faptul că o întreagă generație de tineri ar putea rămâne în afara pieței forței de muncă pentru anii următori ca urmare a crizei financiare și economice [13]. Implicațiile acestui fapt se răsfrâng atât la nivel personal, tinerii fiind privați de drepturi și devenind mai susceptibili la sărăcie și excluziune socială, cât și la nivel macro-economic, reprezentând o pierdere importantă în ceea ce privește capacitatea de producție neutilizată și un cost considerabil în ceea ce privește plățile sociale.

Referințe bibliografice

1. Individualization and social exclusion: the case of young people not in education, employment or training. În: Oxford Review of Education, 2011, N°6.
2. Bynner J., Parsons S. Social exclusion and the transition from school to work: the case of young people not in education, employment or training (NEET). În: Journal of Vocational Behavior, Vol. 60, 2002.
3. Quintini G., Martin P., Martin S. The Changing Nature of the School-to-Work Transition Process in OECD Countries. În: WDA-HSG Discussion Paper, 2007, N°2.
4. Bridging the gap: New opportunities for 16-18 year olds not in education, employment or training. Report by the Social Exclusion Unit. July 1999. URL: <http://dera.ioe.ac.uk/15119/2/bridging-the-gap.pdf>
5. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. European Commission. Brussels, 2010; Youth on the move. Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2010.
6. Youth neither in employment nor education and training (NEET). Presentation of data for the 27 Member States. European Commission, EMCO Contribution, 2011.
7. What does NEETs mean and why is the concept so easily misinterpreted? Work4Youth. ILO, January 2015.
8. Analiza Situației Populației în Republica Moldova. Chișinău, 2016.
9. Buciuceanu-Vrabie M., Pahomi I. Situația tinerilor în Republica Moldova: de la deziderate la oportunități. Barometru Demografic. Chisinau, 2015.
10. Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and labour status (NEET rates). Eurostat, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
11. Young people and 'NEETs'. Eurofound, 2015, 25 June. <http://www.eurofound.europa.eu/printpdf/young-people-and-neets-1>
12. Global Employment Trends for Youth 2015: Scaling up investments in decent jobs for youth. International Labour Office – Geneva: ILO, 2015.
13. Statistics on young people neither in employment nor in education or training. http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training